

21 LET POZNEJE

»Ne piši o nama, piši o Toniju«

Nedeljski dnevnik je prvi postavljajal za našo vojsko neprijetna vprašanja – Kako to, da se je lahko zgodila taka napaka, da so teritorialci sestrelili svojega človeka – Kako to, da so ob vojni piloti, ki so pripravljali prebeg, ostali prepuščeni sami sebi

Tomaž Bukovec

Z imenom **Toni Mrlak** sem se prvič srečal leta 1992, ko sem pod pretvezo, da želim delati reportažo o letalcih, obiskal takratne slovenske vojaške letalce na Brniku, čeprav je bil moj glavni namen srečanje s pilotom **Jožetom Kalanom** in tehnikom letalcem **Bogomirjem Šuštarjem**, ki sta junija 1991 prebegnila s helikopterjem gazela iz Jugoslovanske ljudske armade (nekaj dni prej sem ju opazil, ko sta prvič sodelovala na vojaški vaji TO). Prve besede, ki sta jih Šuštar in Kalan rekla, ko sem ju vprašal o prebegu, so bile: »Ne piši o nama, piši o Toniju.«

V Nedeljskem dnevniku sem opisal njun prebeg in tudi vse priprave, ki jih je vodil Toni Mrlak, ga medijsko rehabilitiral, njegovo sestrelitev pa sem označil kot največjo napako v vojni za Slovenijo. Potem sem vsako leto znova opozarjal na krivico, ki se dogaja družini Tonija Mrlaka, šikaniranju njegovih otrok, ker naj bi bil njihov oče sovražni vojak, in spet in spet opisoval zgodbo. V časopisu z največjim številom bralcev v Sloveniji sem vedno znova ponavljal, da je bil heroj na slovenski strani. Vsako leto do leta 1995, ko je Jelko Kacin kot novi obrambni minister dosegel priznanje, da je Mrlak padel za slovensko stran in so mu v Rožni dolini postavili spomenik. Vendar sem zgodbo ponavljal še naprej, vse do končne ureditve večine birokrat-

skih podrobnosti leta 2000, ko so mu priznali status sodelavca/pripadnika TO.

Jeseni 1992 sem se po rekonstrukciji poti prebeglega helikopterja od vojašnice Šentvid do Maribora in potem na Roglo ter Golte ves besen, ker odgovorni ob razlagi priprav na prebeg in sam prebeg niso niti z besedo omenili zasluge Tonija Mrlaka, oglasil v Dnevniku (očitek ni letel na Kalana in Šuštarja). Takrat sem se tudi vprašal, kako to, da se je lahko zgodila taka napaka, da so teritorial-

ci sestrelili svojega človeka, kako to, da ni bilo mogoče izdati ukaza, da se na neoborožene helikopterje ne strelja, kar bi lahko, saj niti ena gazela v Sloveniji ni imela zunanjega nosilca za rakete, kar bi protiletalski operater na strelji 2 M in njegov poveljnik morala vedeti. Pa tudi kako to, da so vojni piloti, ki so pripravljali prebeg, ostali prepuščeni sami sebi, kar se je izkazalo tudi ob prebegu Kalan-Šuštar, ko sta morala sama poskrbeti za zaščito svojih družinskih članov.

Ko sem zdaj prebiral knjigo Drage Potočnjak **Skrito povelje**, so me besede v njej vedno znova zmrazile. Z vsako stranjo posebej. Kajti njegova sestrelitev je bila tisto, kar sem ves čas slutil. Ni bila le napaka, bilo je nekaj bistveno hujšega. Ob malomarnosti, kavbojščini in ne vem še čem, tudi žrtvovanje svojega človeka (da bi to lahko bilo zaradi streljanja nad mestom in padca helikopterja tudi žrtvovanje svojih prebival-

cev, niti ne govorim) zato, ker si je nekdo zaželel sestreljen helikopter (da ne uporabim primernejšega izraza, kot je žrtvovanje). Vseeno čigav, pa četudi skoraj naš. Kajti če ne bi sestrelili Tonija Mrlaka, bi danes verjetno govorili o treh helikopterjih gazela, ki so med vojno prebegnili na slovensko stran. In to bi bila nekajkrat večja zmaga slovenske države, kot je bila tista takrat, ko smo na svojem človeku »dokazali«, da lahko obranimo svoje nebo.

**Britje?
Vneta koža?**

**Ko sem zdaj
prebiral knjigo
Drage Potočnjak
Skrito povelje, so
me besede v njej
vedno znova
zmrazile. Z vsako
stranjo posebej.
Kajti njegova
sestrelitev je bila
tisto, kar sem ves
čas slutil. Ni bila le
napaka, bilo je
nekaj bistveno
hujšega.**